

Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидаларын бекіту туралы

Астана қаласы мәслихатының 2024 жылғы 2 қазандағы № 229/28-VIII шешімі. Астана қаласының Әділет департаментінде 2024 жылғы 11 қазанда № 1397-01 болып тіркелді

"Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының 4-2) тармақшасына сәйкес Астана қаласының мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидалары осы шешімге қосымшаға сәйкес бекітілсін.

2. Мыналардың:

1) "Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидалары туралы" Астана қаласы мәслихатының 2017 жылғы 20 шілдедегі № 166/21-VI (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1125 болып тіркелген) шешімінің;

2) Астана қаласы мәслихатының 2017 жылғы 20 шілдедегі № 166/21-VI "Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидалары туралы" шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Астана қаласы мәслихатының 2017 жылғы 22 қарашадағы № 200/24-VI (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1146 болып тіркелген) шешімінің күші жойылды деп танылсын.

3. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Астана қаласы мәслихатының төрағасы

Е. Каналимов

Астана қаласы мәслихатының
2024 жылғы 2 қазандағы
№ 229/28-VIII шешіміне
қосымша

Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелерө

1. Осы Астана қаласының аумағын абаттандыру қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңы 6-бабы 1-тармағының 4-2) тармақшасына, Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 235 бұйрығымен бекітілген Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10886 болып тіркелген) және өзге де нормативтік құқықтық актілерге сәйкес әзірленді.

2. Қағидалар Астана қаласының аумағын олардың құқықтық мәртебесі мен шаруашылық қызметі нысандарына қарамастан барлық заңды тұлғалар, жеке тұлғалар, сондай-ақ аула және қоғамдық аумақтарды абаттандыруға жауапты лауазымды тұлғалар үшін абаттандыру тәртібін айқындайды.

3. Ережелерде қолданылатын негізгі ұғымдар:

1) абаттандыру – тиісті күтіп ұстау жолымен азаматтардың өмір сүру жайлылығын арттыруға бағытталған іс-шаралар кешені, қалалар мен елді мекендердің іргелес аумақтары мен ортақ пайдалану орындарының экологиялық және эстетикалық жай-күйіне, инженерлік даярлық жіне аумақтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстардың жиынтығын көздейтін, коммуникациялық желілерді және сумен жабдықтау құрылысын дамыту, кәріз, энергиямен жабдықтау, жабындарды орнату, жарықтандыру, шағын сәулет нысандары мен монументтік өнер объектілерін орналастыру, шудың деңгейін төмендету, микроклиматты жақсарту, ауа бассейнінің ластануынан қорғау, ашық су айдындары мен топырақты тазалау, жинау, санитарлық тазалау және көгалдандыру;

2) абаттандыру объектісін күтіп-ұстау – абаттандыру объектілерін, олардың жекелеген элементтерін тиісті техникалық, физикалық, эстетикалық жай-күйінде ұстау;

3) абаттандыру элементтері – аумақты абаттандырудың құрамдас бөліктері ретінде қолданылатын сәндік, техникалық, жоспарлау, конструктивтік құрылғылар, көгалдандыру элементтері, жабдықтардың және ресімдеудің әртүрлі түрлері, оның ішінде ғимараттардың, құрылыстардың, құрылыстардың қасбеттері, шағын сәулет нысандары, күрделі емес стационарлық емес құрылыстар мен құрылыстар, ақпараттық қалқандар мен көрсеткіштер;

4) аумақты абаттандыру объектілері – абаттандыру жөніндегі қызмет жүзеге асырылатын елді мекеннің аумақтары: алаңдар, аулалар, орамдар, функционалдық-жоспарлау құрылымдары, қала аудандарының аумақтары, сондай-ақ бірыңғай қала құрылысын регламенттеу (күзет аймақтары) немесе визуалды-кеңістіктік қабылдау қағидаты бойынша бөлінетін аумақтар (құрылысы бар алаң, іргелес аумағы және құрылысы бар көше), елді мекеннің басқа аумақтары;

5) аумақтарды абаттандыруға қатысушылар – шарт негізінде елді мекен аумағында абаттандыру саласының қызметін жүзеге асыратын жеке немесе заңды тұлға;

6) ғимарат – функционалдық мақсатына қарай адамдардың тұруы немесе болуы, өндірістік процестерді орындау, сондай-ақ материалдық құндылықтарды орналастыру және сақтау үшін пайдаланылатын, міндетті жерүсті тұйық көлемді құрайтын тірек және қоршау құрылымдарынан тұратын жасанды құрылым. Ғимараттың жер асты бөлігі болуы мүмкін;

7) гүл бақшасы – бір, екі немесе көпжылдық өсімдіктер отырғызылған геометриялық немесе еркін нысандағы учаске;

8) жазғы алаң – бұл күрделі құрылыс объектісі болып табылмайтын, жеңіл салынатын уақытша құрылымнан (терраса, веранда, көше үстелдері) жасалған, жылытылмайтын және тамақтандыруға қосымша қызмет көрсетуге және тұтынушылардың демалысын ұйымдастыруға (немесе онсыз) арналған, қоғамдық тамақтану объектісіне тікелей іргелес жатқан іргелес аумақты абаттандыру элементі;

9) жеке тұрғын үй - қоныс учаскесіне орналасқан және шаруашылық пен басқа да құрылыстармен және жасыл желекті екпелерімен бірге азаматтың меншігіндегі жеке (отбасымен) тұруға арналған үй;

10) жер жұмыстары – топырақты қазуды (игеруді), оның орнын ауыстыруды, топырақты тегістеумен және нығыздаумен төсеуді, сондай-ақ аумақты тазартуға байланысты дайындық жұмыстарын, ілеспе жұмыстарды (оның ішінде алаңдарды, еңістерді, ойықтар мен үйінділер төсемдерін жоспарлауды, төсемді әрлеуді, еңістер бойынша кертпелер құрылғысын қамтитын құрылыс жұмыстарының кешені (негізінде) үйінділер, шұңқырларды бұрғылау-кран машиналарымен бұрғылау, қазаншұңқырлардың қуыстарын толтыру);

11) жинақтаушы бункер – нормативтерге сәйкес көлемдегі ірі габаритті қалдықтарды және өндіріс пен тұтынудың басқа да қалдықтарын жинауға арналған стандартты сыйымдылық;

12) жол – жайластырылған немесе бейімделген және көлік құралдарының қозғалысы үшін пайдаланылатын жердің барлық бөлінген белдеуі не жасанды құрылыстың беті. Жол бір немесе бірнеше жолдарды, тротуарларды, жол жиектерін және бар болса, бөлу жолақтарын қамтиды;

13) іргелес аумақ – ғимараттың, құрылыстың, қоршаудың, құрылыс алаңының шекараларына, сауда, жарнама объектілеріне және заңды немесе жеке тұлғалардың меншігіндегі, иелігіндегі, жалдауындағы, теңгеріміндегі өзге де объектілерге тікелей іргелес жатқан аумақ (периметрі бойынша бес метр шекарада);

14) контейнер – жүктерді тасымалдауға арналған бірнеше рет қолданылатын әмбебап көлік жабдығы;

15) контейнерлік алаңдар – қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауды жүзеге асыратын мамандандырылған көлікке арналған кірме жолдары бар, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған контейнерлер орналастырылатын қалдықтарды жинақтауға арналған арнайы алаңдар;

16) көгал – тротуардан, тұрақ қалталарынан, тұрақтардан және жолдың өзге де элементтерінен шекаралық таспен және (немесе) сәндік қоршаумен қоршалған шөпті жамылғы мен басқа да өсімдіктерді қамтитын абаттандыру элементі (жер учаскесі);

17) көгалдандыру екпелері – елді мекендердің шекараларында ортақ пайдаланылатын жерлерде орналасқан саябақтар, шағынбақтар, бульварлар, желілік екпелер, үй жанындағы екпелер, көгалдар, гүлзарлар;

- 18) көмілген контейнер – қатты тұрмыстық қалдықтардың жерасты жинақталу алаңы;
- 19) көппәтерлі тұрғын үйдің үй жанындағы жер учаскесі (бұдан әрі – үй жанындағы жер учаскесі) – көппәтерлі тұрғын үйге іргелес және абаттандыруға, көгалдандыруға, спорт, ойын алаңдарын, кірме жолдарды, тұрақтарды, тротуарларды, шағын сәулет нысандарын орналастыруға арналған жер учаскесі;
- 20) көше – көлік және жаяу жүргіншілер қозғалысына арналған, жүріс бөлігін, жол жиектерін, кюветтерді және бермаларды нығайтатын аумақ;
- 21) қасбет – ғимараттардың (құрылыстардың) сыртқы (алдыңғы) жағы;
- 22) құрылыс қалдықтары – ғимараттарды, құрылыстарды, өнеркәсіптік объектілерді, жолдарды, инженерлік және басқа да коммуникацияларды бұзу, бөлшектеу, реконструкциялау, жөндеу (оның ішінде күрделі) немесе салу процесінде түзілетін қалдықтар;
- 23) құрылыс қалдықтарына арналған контейнер – құрылыс қалдықтарын жинауға арналған сыйымдылық;
- 24) құрылыс объектісі – құрылыс қызметінің түпкілікті нәтижесі болып табылатын ғимарат, құрылыс және олардың кешендері, коммуникациялар;
- 25) ортақ пайдаланылатын орындар – халық үшін қолжетімді немесе ашық аумақтар, объектілер;
- 26) өту жолы – көлік құралдарының тұрғын және қоғамдық ғимараттарға, мекемелерге, кәсіпорындарға, шағын аудандар, орамдар, елді мекендер ішіндегі құрылыс объектілеріне кіруін қамтамасыз ететін жол элементі;
- 27) пандус – әртүрлі деңгейлерде орналасқан беттерді байланыстыратын көлбеу жазық коммуникациялық құрылым не тік орын ауыстыру кезінде қолжетімділік пен ыңғайлылық деңгейін арттыратын бойлық еңісі бар құрылым;
- 28) терраса – ғимаратқа қоршалған ашық жапсаржай (алаң) немесе шатыры (шатыры) немесе перголасы болуы мүмкін демалуға арналған алаң түрінде астындағы үй-жайлардың пайдаланылатын шатыры;
- 29) тротуар – жаяу жүргіншілердің жүруіне арналған, жүріс бөлігіне жанасатын немесе одан көгалмен немесе арық жүйесімен бөлінген жол элементі;
- 30) уақытша құрылыстар – тұрғын үй, мәдени - тұрмыстық және құрылысшыларға қызмет көрсетуге арналған басқа да ғимараттар мен құрылыстар; кірме жолдар, жолдар, қоймалар, сорғылар, қосалқы станциялар, бетон еріту тораптары, инженерлік желілер және құрылыс-монтаждау жұмыстарын орындау үшін қажетті, әдетте құрылыс аяқталғаннан кейін таратылатын өндірістік мақсаттағы басқа да құрылыстар;
- 31) халықтың мобильділігі төмен топтары – егде жастағы адамдар, мүгедек адамдар, өз бетінше жүріп-тұру, қызметтерді, ақпаратты алу немесе кеңістікте бағдарлау кезінде қиындықтарға тап болған адамдар, оның ішінде балалар арбаларын және (немесе) кресло-арбаларды пайдаланатын адамдар;

32) шағын архитектуралық нысандар – сәндік сипаттағы және практикалық пайдаланылатын объектілер (мүсіндер, субұрқақтар, барельефтер, гүлдерге арналған вазалар, павильондар, беседкалар, орындықтар, урналар, балалар ойындары мен ересектердің демалуына арналған жабдықтар мен құрылымдар).

2-тарау. Астана қаласының аумағын абаттандыру бойынша кешенді және ұйымдастырушылық жұмыстың элементтері

4. Аумақты абаттандыру элементтеріне мыналар жатады:

1) ақпараттық көрсеткіштер – аншлағтар (көшелер, алаңдар, жағалаулар, көпірлер атауларының көрсеткіштері), үйлердің нөмірлік белгілері, ақпараттық стенділер, орамдардың, шағын аудандардың құрылысын салу сызбалары бар қалқандар;

2) мемориалдық және ақпараттық тақталар (белгілер);

3) жабындардың түрлері;

4) коммуналдық жабдық – көшені жарықтандыруға арналған құрылғылар, қоқыс урналарды мен контейнерлер, велосипед тұрақтары;

5) көгалдандыру элементтері;

6) қоршаулар;

7) мерекелік безендіру элементтері;

8) монументалды-сәндік өнер туындылары – мүсіндер, сәндік композициялар,obeliskтер, стелалар, монументалды кескіндеме туындылары;

9) тарих және мәдениет ескерткіштерін, ерекше қорғалатын аумақтар аймақтарын қорғау белгілері;

10) шағын сәулеттік нысандар.

5. Аумақты абаттандыру объектілерінің ажырамас құрамдас бөліктері болып табылатын аумақты абаттандыру элементтерінің болуы қалалық орта аумағын абаттандыру объектілерін құруға, өзгертуге (реконструкциялауға) арналған жобалау құжаттамасында әзірленеді және көзделеді. Жобалау құжаттамасын дайындауды жүзеге асыратын тұлға жобалау құжаттамасын дайындау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастырады және үйлестіреді, жобалау құжаттамасының сапасын және оның қала құрылысын жобалаудың техникалық регламенттері мен нормативтерінің талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етеді.

6. Шағын сәулеттік нысандарға қойылатын негізгі талаптар:

1) аумақты абаттандыру элементтерінің сәулеттік және ландшафттық ортасының сипатына сәйкестігі;

2) конструкцияның беріктігі, сенімділігі, қауіпсіздігі;

3) материалдардың жоғары сәндік және пайдалану қасиеттері, оларды сыртқы ортаның әсерін ескере отырып, ұзақ уақыт бойы сақтау.

7. Орындықтарға қойылатын негізгі талаптар:

1) аула аймақтарының орындықтарына арналған арқалықтар мен тұтқалардың болуы;

2) рекреациялық аймақтардың орындықтары үшін арқалықтардың болуы;

3) транзиттік аймақтардың орындықтарына арналған арқалықтар мен тұтқалардың болмауы.

Орындықтарды орнату жабынның немесе іргетастың қатты түрлерімен қамтамасыз етілуі керек. Демалыс аймақтарында, орман саябақтарында, балалар алаңдарында жұмсақ жабын түрлеріне орындықтар орнатуға рұқсат етіледі. Іргетасы болған кезде оның бөліктері жер бетінен жоғары көтерілмей орындалады. Демалуға арналған орындықтың беттері ағаштан жасалған, суға төзімді өңдеудің әртүрлі түрлері бар.

8. Гүлзарлар (гүл құмыраларына), оның ішінде аспалы гүл шоқтарына қойылатын негізгі талаптар:

1) кашпо тек қолданыстағы объектілерге ғана қойылады;

2) гүлзарлардың (гүл құмыраларының) биіктігі жеткілікті – автокөліктің кездейсоқ соқтығысуын және қоқыстың түсуін болдырмау үшін;

3) гүлзарлар мен кашпо қыста орын-жайда сақталады немесе ондағы гүлдерді қылқан жапырақты өсімдіктермен немесе басқа да өсімдік әшекейлерімен алмастырады.

9. Қоршауларға қойылатын негізгі талаптар:

1) автокөліктің кездейсоқ соғылуы мүмкін шағылыстыратын элементтер;

2) жаяу жүргіншілерді автокөліктердің соқтығысуынан қорғау үшін жеткілікті беріктік;

3) модульділік, кез келген нысандағы құрылымды жасау мүмкіндігі.

10. Абаттандыруды ұйымдастыру аумақтарды абаттандыру бойынша жобалық құжаттаманы әзірлеуді, абаттандыру жөніндегі іс-шараларды орындауды және абаттандыру объектілерін күтіп ұстауды қамтиды.

11. Абаттандыру жөніндегі қызметке қатысушылар, оның ішінде:

1) техникалық тапсырманы қалыптастыратын, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес мердігерді (бас мердігерді) таңдайтын және қаржыландыруды қамтамасыз ететін Астана қаласы аудандары әкімдерінің аппараттары;

2) Астана қаласының аумағында қызметті жүзеге асыратын, абаттандыруға сұрау салуды қалыптастыруға, сондай-ақ абаттандыру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға қатысатын жеке және заңды тұлғалар;

3) мердігерлер (бас мердігерлер), оның ішінде құрылыс-монтаждау ұйымдары (кәсіпорындар/компаниялар), шағын сәулет нысандарын өндірушілер және сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметінің басқа да субъектілері.

12. Қала аумағының инфрақұрылымы мен абаттандырылуы жаяу жүргіншілердің, қоғамдық және велосипед көлігінің, арық жүйелерінің басымдығын ескере отырып әзірленеді.

13. Абаттандыру объектілерін, ғимараттарды, әртүрлі функционалдық мақсаттағы құрылыс объектілерін жобалау, салу және пайдалану адам денсаулығын сақтау және қолдау, тарихи және табиғи ортаны қорғау жөніндегі талаптардың сақталуын қамтамасыз етеді, халықтың мобильділігі төмен топтарының кедергісіз қозғалуына, өрт қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, арық жүйесінің жұмысына техникалық мүмкіндіктер жасайды.

14. Астана қаласының аумағын абаттандыруды, күтіп-ұстауды және жинауды, егер Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында немесе шартта өзгеше көзделмесе, жер учаскелерінің, кондоминиум объектілерінің меншік иелері не аумақтарды абаттандыруға қатысушылар шарттар негізінде жүзеге асырады.

15. Аумақтарды абаттандыруға қатысушылар Астана қаласының аумақтарын абаттандыру, күтіп ұстау және жинау жұмыстарын жүргізеді, сондай-ақ меншік құқығындағы жеке және заңды тұлғаларға тиесілі жер учаскелерін қоспағанда, іргелес аумақтарды жинауды ұйымдастырады.

16. Астана қаласын абаттандыруды:

1) іргелес аумақтарды абаттандыруды, күтіп-ұстауды және пайдалануды ұйымдастыруды жүзеге асыратын Астана қаласы әкімдігінің (бұдан әрі – әкімдік) құрылымдық бөлімшелері;

2) аумақтарды абаттандыруға қатысушылар;

3) егер Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында немесе шартта өзгеше көзделмесе, өздеріне меншік құқығымен немесе өзге де құқықпен тиесілі аумақтарды, аула, үй маңындағы аумақтарды абаттандыруды күтіп-ұстауды және пайдалануды жүзеге асыратын және іргелес аумақтарды абаттандыруға қатысатын жеке және заңды тұлғалар қамтамасыз етеді.

17. Астана қаласының аумағын абаттандыру және жинауды ұйымдастыру мәселелері бойынша жеке және заңды тұлғалардың қызметін үйлестіруді әкімдігі жүзеге асырады.

18. Астана қаласының аумағында үй жануарларын серуендету үшін тақтайшалармен белгіленген арнайы аумақтар айқындалады.

19. Үй жануарларының иелері үй жануарларының нәжісін тазартады.

20. Астана қаласының аумағында базарларды (қоймаларды) ұйымдастырумен, жерлеу ісін ұйымдастырумен (зираттарда), құрылыспен (құрылыс кезеңіне арналған құрылыс алаңдарында), жария-бұқаралық іс-шаралар өткізумен, халықтың стационарлық сауда объектілеріне, стационарлық қоғамдық тамақтандыру объектілеріне және маусымдық (жазғы) дәмханаларға (алаңдар) баруымен байланысты шаруашылық қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар, әлеуметтік және

коммуналдық-тұрмыстық мақсаттағы объектілер, автожанармай құю станциялары, автотұрақтар, автожуулар, автокөліктерге техникалық қызмет көрсету станциялары, уақытша аттракциондардың, жылжымалы хайуанаттар бағының, мәдениет және демалыс парктерінің, демалыс аймақтары мен жағажайлардың, қалалық қатынастағы тұрақты тасымалдау маршруттарының соңғы пункттеріндегі маршруттық тасымалдардың, сондай-ақ гараж кооперативтерінің, діни маңызы бар объектілердің болуы мен жұмыс істеуін қоғамдық стационарлық дәретханалардың, кәріз болмаған кезде қызметкерлер үшін де, келушілер үшін де тасымалданатын биотуалеттердің болуын қамтамасыз етеді. Осы объектілерде қазылған шұңқырларды орнатуға және пайдалануға жол берілмейді.

21. Қоғамдық стационарлық дәретханалар санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес тиісті жағдайда ұсталады.

Дәретханалардың санитарлық және техникалық жағдайына меншік иелері, иелері, жалға алушылары немесе олар қызмет көрсететін мамандандырылған ұйымдар қамтамасыз етеді.

22. Барлық алаңдар мен көшелерде, шағынбақтар мен саябақтарда, стадиондарда, вокзалдарда, базарларда, аялдама пункттерінде, кәсіпорындарда, сауда объектілерінде, кинотеатрларда, дүңгіршектерде және басқа да объектілерде халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкес урналар орнатылады.

23. Урналарды тазалау олар толған кезде, ал жаппай қозғалыс және азаматтар көп жиналатын жерлерде – тәулігіне кемінде бір рет жүргізіледі. Урналарды жөндеу қажеттілігіне қарай, жылына кемінде бір рет жүргізіледі. Урналар жарамды күйде және боялған күйде ұсталады. Урналардың толып кетуіне жол берілмейді.

24. Бұқаралық іс-шараларды ұйымдастырушылар іс-шара өткізілетін орынды, оған іргелес аумақтарды тазалауды және олар бұзған абаттандыруды қалпына келтіруді қамтамасыз етеді.

25. Уақытша құрылыстарды қоса алғанда, ғимараттардың (олардағы үй-жайлардың), құрылыстардың, құрылыстардың меншік иелері болып табылатын, сондай-ақ меншік құқығында не кондоминиум объектісінің құрамына енгізілген жер учаскесін не өзге де құқықты, жалға алу құқығын иеленетін жеке, заңды тұлғалар іргелес аумақты өз бетінше күтіп-ұстауды (абаттандыруды) немесе өз қаражаты есебінен ұйымдарды тарту арқылы жүзеге асырады.

26. Астана қаласының аула аумақтарын абаттандыру кезінде шағын сәулеттік нысандарды орнату, ағымдағы жөндеу және ауыстыру және әлеуметтік объектілерге кірме жолдарды жайластыру бекітілген жобалау-сметалық құжаттамасыз жүзеге асырылады.

3-тарау. Астана қаласының аумағын абаттандыру бойынша ұстау

1-параграф. Аумақтарды күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

27. Аумақтарды күтіп ұстау мыналарды қамтиды:

1) қоқыстардан, жапырақтардан, қардан және мұздан (мұздықтан) күнделікті тазалауды;

2) жолдардың, көпірлердің, көшелердің, тротуарлардың, өтпелердің, жаяу жүргіншілер аумақтарының жүріс бөлігінің жабындарын көктайғаққа қарсы материалдармен өңдеуді;

3) қарды тырмалауды және сыпыруды;

4) қар мен мұзды (қар-мұз түзілімдерін) шығаруды;

5) жолдарды және көше-жол желісінің басқа да объектілерін күтіп ұстауды және жинауды;

6) контейнерлік алаңдарды, бункер-жинақтағыштарды, қалдықтардың барлық түрлеріне арналған контейнерлерді, қоқыс урналарын, орындықтарды, шағын сәулеттік нысандарды және басқаларды таза және техникалық жарамды күйде орнатуды және ұстауды;

7) қоқыс қабылдайтын камераларды, контейнерлерді, бункер-жинақтағыштарды және контейнерлік алаңдарды тазалауды, жууды және дезинфекциялауды;

8) қоғамдық стационарлық дәретханаларды таза және техникалық жарамды күйде ұстауды және олардың мақсаты бойынша жұмыс істеуді;

9) жаңбыр және еріген суларды бұруды;

10) қоқыстарды, қалдықтарды, оның ішінде қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауды және шығаруды;

11) көлік инфрақұрылымы объектілерінен, тротуарлар мен жаяу жүргіншілер аумақтарынан жануарлардың мәйіттерін дереу алып тастауды;

12) кірме жолдарды, жолдарды, тротуарларды қоса алғанда, шаңның пайда болуын және ауаны ылғалдандыруды азайту үшін аумақты суаруды;

13) жасыл екпелердің сақталуын қамтамасыз етуді және оларға күтім жасауды;

14) құрылыс, жөндеу, жер және өзге де жұмыстар жүргізілгеннен кейін аумақтарды қалпына келтіруді;

15) коммуналдық мақсаттағы объектілерді, коммуникацияларды (құрылыстарды), жолдарды, темір жолдарды, көпірлерді, жаяу жүргіншілер өткелдерін салудан, қайта жаңартудан және жөндеуден кейін абаттандырудың бұзылған элементтерін қалпына келтіруді, қалпына келтіруді және археологиялық жұмыстарды және басқа да жер жұмыстарын жүргізуді;

16) жеке үй иелерінің, ортақ пайдаланылатын орындардың іргелес аумақтарындағы су бұру арықтарын (арық жүйесі) тазалауды;

17) аяқталмаған құрылыс объектілерін, құрылыс алаңдарын қоршайтын қоршауларды тиісті жағдайда ұстау. Жұмыс жүргізілмейтін аяқталмаған құрылыс

объектілері құрылыс торларымен немесе сәндік баннерлермен немесе жарнама баннерлерімен жабылады.

2-параграф. Көшелер мен жолдарды күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

28. Көшелер мен жолдарды, орамшілік өтпелерді, аула аумақтарына кірме жолдарды, тротуарларды (жаяу жүргіншілер аумақтарын), көпірлер мен өтпелерді күтіп ұстау көшелер мен жолдардың, тротуарлардың және басқа да жол құрылыстарының жүру бөлігінің тазалығын, сондай-ақ көлік пен жаяу жүргіншілер қозғалысының қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ететін маусымдық сипаттағы жұмыстар (іс-шаралар) кешенін қамтиды. Жолдарды күтіп ұстау, жолдардың, жол құрылыстарының, бұрылу жолағының, жолды жайластыру элементтерінің көліктік-пайдаланудың жай-күйін, жол қозғалысын ұйымдастыру және қауіпсіздендіру Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2023 жылғы 30 маусымдағы № 534 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 33003 болып тіркелген) бекітілген. Жол жүрісі қағидаларының, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелердің, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер тізбесінің талаптарына жауап беретін кешенді қамтиды.

29. Жол аумақтарын күтіп ұстау мыналарды қамтиды:

- 1) жолдарды, тротуарларды, жасанды құрылыстарды ағымдағы жөндеу;
- 2) тротуарлардан (жаяу жүргіншілер аумақтарынан) және жолдардың, көшелер мен көпірлердің жүріс бөлігінен кірді, қоқысты, қарды және мұзды (мұздықты) күнделікті тазалау;
- 3) жол жабындарын жуу және суару;
- 4) көгалдарға және жасыл желектерге күтім жасау;
- 5) көше жарығы мен байланыс желісінің тіректерін ағымдағы жөндеу;
- 6) шағын сәулеттік нысандарды жөндеу және бояу;
- 7) қарау құдықтарын, жаңбыр қабылдау құдықтарын, нөсерлі кәріздерді, таулы арықтарды және жасанды құрылыстардың құрамына кіретін ашық науаларды жөндеу және тазалау.

30. Қарау және жаңбыр қабылдау құдықтары, жерасты коммуникацияларының құдықтары, люктер (торлар) көлік пен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз ететін жабық және жарамды күйде ұсталады.

Қабылдау, тұйық, қарау және басқа да құдықтар мен камераларды күтіп-ұстауды, тазалауды және ақаусыз техникалық жағдайда ұстауды олардың меншік иелері қамтамасыз етеді.

31. Бұзылған құдықтардың қақпақтары мен торлары, ашық құдықтар бір сағат ішінде, егер қолданыстағы заңнамада өзгеше белгіленбесе, инженерлік желілердің

меншік иелерімен, сондай-ақ құрылыс-монтаж жұмыстарын жүзеге асыратын ұйымдармен (кәсіпорындармен) тиісті ескерту белгілерімен қоршалады және бес сағаттан аспайтын мерзімде ауыстырылады. Ашық люктердің, сондай-ақ ұңғыманың сыртқы жиегі бойынша ұңғыма қақпағының (торының) сыртқы жиегінен бір метр радиуста жол жабынының шұңқырларының, шөгінділерінің және құламаларының болуына жол берілмейді.

3-параграф. Жеке тұрғын үйлерді күтіп ұстау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

32. Жеке тұрғын үйлердің иелері:

1) жер пайдалану шегінде ғимараттардың, қоршаулар мен қоршаулардың, сондай-ақ өзге де құрылыстардың қасбеттерінің тиісті жай-күйін қамтамасыз етеді. Оларды уақтылы жөндеу және бояу жұмыстары жүргізілуде;

2) тұрғын үйде нөмірлік белгісі бар және оны жарамды күйде ұстайды;

3) белгіленген шекаралар шегінде жер учаскесін тәртіппен ұстайды және іргелес аумақтың тиісті санитарлық жай-күйін қамтамасыз етеді, оны қоқыстардан, арамшөптер мен карантиндік өсімдіктерден тазартады;

4) оларда орналасқан жасыл екпелерді сау жағдайда ұстайды және олардың сақталуын, қорғалуын және жер пайдалану шегінде өз қаражаты есебінен күтім жасау жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз етеді, газ құбырларының, кәбірдік және әуе электр беру желілерінің және басқа да инженерлік желілердің күзет аймағында ағаш отырғызуға жол бермейді;

5) іргелес аумақты өндіріс және тұтыну қалдықтарымен қоқыстауға жол бермейді;

6) орталық кәріз болмаған кезде жер пайдалану шегінде санитариялық нормаларға сәйкес жергілікті кәрізді, жуынатын шұңқырды, дәретхананы жабдықтайды, оларды таза және тәртіппен ұстайды, оларды үнемі тазалап, дезинфекциялайды.

33. Жеке тұрғын үйлердің меншік иелеріне іргелес аумақта құрылыс материалдарын, отынды, тыңайтқыштарды, көң мен көң шламын және өзге де жылжымалы заттарды сақтауға жол берілмейді.

34. Су тасқынына қарсы іс-шараларды өткізу кезеңінде жеке тұрғын үйлердің меншік иелері аулаларда қарды уақтылы тазалайды, мүмкіндігі шектеулі адамдарды қоспағанда, жауапкершілікке тартылған немесе бекітілген инженерлік желілердің құдықтарының жоғарғы бөліктерін тазартады.

4-параграф. Ғимараттардың, құрылыстардың және қоршаулардың қасбеттерін күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

35. Ғимараттардың, құрылыстардың меншік иелері оларды тиісінше күтіп ұстауды, пайдалануды, оның ішінде ғимараттарды, құрылыстарды, олардың қасбеттерін жөндеу және сырлау жөніндегі жұмыстарды уақтылы жүргізуді қамтамасыз етеді, сондай-ақ

қасбеттерде орналасқан ескерткіш тақталарды, көше көрсеткіштерін (оның ішінде тұйық көшелер, алаңдар), нөмірлік белгілерді, маңдайшалар мен ақпараттық тақталарды таза және жарамды күйде ұстайды.

36. Қасбеттері қаланың қалыптасқан құрылысының сәулеттік келбетін айқындайтын ғимараттар мен құрылыстарға елді мекен аумағында орналасқан (пайдаланылатын, салынатын, қайта жаңартылатын немесе күрделі жөнделетін) барлық ғимараттар мен құрылыстар жатады:

- 1) әкімшілік және қоғамдық-мәдени мақсаттағы ғимараттар;
- 2) көппәтерлі тұрғын үйлер мен тұрғын ғимараттар;
- 3) өндірістік мақсаттағы ғимараттар мен құрылыстар;
- 4) жеңіл үлгідегі құрылыстар (сауда павильондары, дүңгіршектер, жазғы алаңдар, террасалар, гараждар және басқа да осыған ұқсас объектілер);
- 5) ғимараттарға іргелес жер учаскелерінде орналасқан қоршаулар және басқа да стационарлық сәулет нысандары;

37. Ұстауға жататын ғимараттардың қасбеттері элементтерінің құрамына мыналар кіреді:

- 1) шұңқырлар, жертөле үй-жайларына кіреберістер және қоқыс камералары;
- 2) кіру тораптары, топтары (оның ішінде сатылар, алаңдар, қоршаулар, кіреберістің үстіндегі күнқағарлар, қоршаулар, қабырғалар, есіктер);
- 3) жертөле және соқыр аймақ;
- 4) қабырға жазықтықтары;
- 5) қасбеттердің шығыңқы элементтері (оның ішінде балкондар, лоджиялар, терезелер, карниздер);
- 6) желдету және түтін құбырларын, оның ішінде қоршау торларын қоса алғанда, шатырға шығу жолдары;
- 7) архитектуралық бөлшектер және қаптау;
- 8) су төгетін құбырлар, шұңқырлар;
- 9) балкондарды, лоджияларды қоршау;
- 10) парапеттік және терезе қоршаулары, торлар;
- 11) терезелерді, балкондарды, белдіктерді, іргетастың шығыңқыларын, асып кетулерді металлды әрлеу;
- 12) аспалы металл конструкциялар (оның ішінде жалау ұстағыштар, анкерлер, өрт сатылары, желдету жабдықтары);
- 13) панельдер мен блоктар арасындағы көлденең және тік тігістер (ірі панельді және ірі блокты ғимараттардың қасбеттері);
- 14) шыны, рамалар, балкон есіктері;
- 15) ғимараттарға іргелес стационарлық қоршаулар.

38. Дүкендер мен кеңселердің қасбеттері таза және жарамды күйде ұсталады, жекелеген элементтер, жазғы алаңдар, террасалар қажет болған жағдайда мүлік иелері, теңгерім ұстаушылар жөндейді және бояйды.

39. Ғимараттар мен құрылыстардың қасбеттерін пайдалану кезінде анықталған бұзушылықтар Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 9 маусымдағы № 435 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 32783 болып тіркелген) бекітілген " Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігі туралы" техникалық регламенттің белгіленген нормаларына сәйкес жойылады және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтермен қамтамасыз етіледі.

40. Тұрғын, әкімшілік, өндірістік және қоғамдық ғимараттардың меншік иелері таза және жарамды күйде ұсталатын белгіленген үлгідегі үйлердің көрсеткіштері мен нөмірлерін іліп қояды.

41. Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің құрамына кірмейтін ақпараттық көрсеткіштердің, маңдайшалардың, жарнамалық құрылымдардың, сәндік панельдердің, кіру топтарының иелері қысқы кезеңде үйдің шатырын тазалау кезінде жоғарыда аталған құрылымдардың сақталуы бойынша қажетті шараларды қабылдайды.

42. Ескерткіштер мен монументалды өнер объектілерінің, сәулет, тарих және мәдениет ескерткіштері болып табылатын ғимараттардың иелері оларды тиісті жағдайда ұстайды.

43. Астана қаласының:

1) ғимараттар мен құрылыстарды жайластыру элементтерін, ескерткіштерді, мемориалдық тақталарды, ағаштарды, бұталарды, шағын сәулеттік нысандарды және жалпы пайдаланылатын аумақтардағы сыртқы абаттандырудың басқа да элементтерін бұзуға және бүлдіруге, сондай-ақ оларды өз бетінше қайта өңдеуді, қайта құруды және қайта орналастыруды жүргізуге;

2) аялдама пункттеріне, қабырғаларға, бағаналарға, қоршауларға (қоршауларға) және осы мақсаттар үшін көзделмеген өзге де объектілерге жазулар, суреттер салуға, қандай да бір хабарландырулар мен басқа да ақпараттық хабарларды желімдеуге және ілуге рұқсат етілмейді. Жазуларды, суреттерді, хабарландыруларды және басқа да ақпараттық хабарламаларды жою жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыруды аталған объектілердің меншік иелері қамтамасыз етеді;

3) жылжымалы мүлікті өз меншігіндегі жер учаскелерінің шекаралары мен қоршауларынан тыс жерде реттеуге және сақтауға;

4) ыдыстарды, өнеркәсіптік тауарларды және өзге де сауда заттарын және объектілерді (дүңгіршектерді), тротуарларда, көгалдарда, жолдарда, контейнерлік

аландарда және оларға іргелес аумақтарда орналастыруға және сақтауға, контейнерлік алаңдарға және оларға іргелес аумаққа коммуналдық қалдықтар санатына жатпайтын қоқыстарды (құрылыс қоқысы және табиғи шыққан қоқыс) орналастыруға;

5) "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтердің талаптарын бұза отырып, құрылыс салу, оның ішінде уақытша, шаруашылық, тұрмыстық құрылыстар мен құрылыстар салу, ғимараттардың қасбеттерін өзгерту, қайта жаңартуға, сондай-ақ жапсаржайларды тұрғызуға рұқсат етілмейді.

44. Ғимараттар мен құрылыстардың меншік иелері қар, шатырлардан мұз жинау жұмыстары басталғанға дейін жиырма төрт сағат бұрын тұрғын емес, тұрғын үй-жайлардың меншік иелерін бұқаралық ақпарат құралдары, әлеуметтік желілер немесе ұялы байланыс арқылы хабардар ету арқылы хабардар етеді.

45. Қала көшелерінен бес метр радиуста іргелес, бөлінген аумақтарды, оларға кіреберістерді жинау мен күтіп-ұстауды меншігінде және пайдалануында құрылыстары бар заңды және жеке тұлғалар дербес немесе қызмет көрсету шарты бойынша қамтамасыз етеді.

Бес метр радиуста жеке тұрған пайдаланылатын, салынып жатқан, қайта жаңартылатын немесе күрделі жөнделетін объектілерге іргелес аумақтарды жинауды шарт бойынша жинауды жүзеге асыратын меншік иелері мен ұйымдар қамтамасыз етеді.

46. Іргелес аумақтардағы тротуарлық көгалдарды ағымдағы күтіп-ұстауды осы аумақтар бекітілген заңды немесе жеке тұлғалар жүзеге асырады.

47. Газеттерді, плакаттарды, афишаларды, түрлі хабарландыруларды, жарнамаларды, сайлау алдындағы үгіт материалдарын жапсыруға тек арнайы орнатылған қалқандар мен жарнамалық тұғырларда ғана рұқсат етіледі.

Үгіттік баспа материалдары аталған объектілердің меншік иелерінің немесе иелерінің келісімімен арнайы бөлінген орындарда, сондай-ақ ғимараттарда, құрылыстарда және басқа да объектілерде ілінеді.

Афишаларды, хабарландыруларды, үгіттік баспа материалдарын ғимараттардың қабырғаларына, тұғырлары мен есіктеріне, тіректерге, ағаштарға, сыртқы жарықтандыру тіректеріне және байланыс желісіне, осы мақсатқа арналмаған басқа да объектілерге жапсыруды аталған өнімнің тапсырыс берушісі үйлестіреді.

48. Астана қаласы тұрғындарының қауіпсіздігі үшін ғимараттар мен құрылыстарды жобалау және салу кезінде сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес құрылыс алаңдарын қоршау көзделеді.

5-параграф. Сыртқы жарықтандыру объектілерін (құралдарын) күтіп-ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

49. Көше, үй жанындағы және басқа да сыртқы жарықтандырудың барлық құрылғылары жарамды күйде ұсталады.

50. Көше жарықтандырудың бірыңғай жүйесіне қосылған көше және үй жанындағы жарықтандыруды күтіп ұстауды және жөндеуді жарықтандыру құрылғыларының меншік иесі (теңгерім ұстаушы) жүзеге асырады. Тұрғын үйлердің кіріспе тарату құрылғыларына қосылған үй жанындағы жарықтандыруды күтіп-ұстауды кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау және жөндеу бойынша қызметтер көрсететін және (немесе) жұмыстарды орындайтын ұйымдар немесе басқарушы ұйымдар жүзеге асырады.

51. Сыртқы жарықтандыру көше, үй маңы болып бөлінеді.

52. Сыртқы жарықтандыру элементтеріне мыналар жатады: шамдар, кронштейндер, тіректер, сымдар, кабель, қуат көздері (оның ішінде жинақтар, қоректендіру пункттері, басқару қораптары).

53. Көшелер, жолдар, алаңдар, жаяу жүргіншілер аллеялары (саябақтар, шағынбақтар), тұрғын орамдары, аулалар, кәсіпорындар, мекемелер, ұйымдар аумақтары, сондай-ақ қоғамдық және тұрғын ғимараттардың нөмірлік белгілері, жол белгілері мен көрсеткіштер, қалалық ақпарат элементтері мен витриналар тәуліктің қараңғы уақытында жарықтандырылады.

54. Көше шамдарын, еден шамдарын, сыртқы жарықтандырудың басқа да көздерін орналастыру қаланың құрылысы мен көгалдандыруымен бірге қауіпсіз орта құруға ықпал етеді, жол қозғалысына қатысушыларға, азаматтардың тұруына кедергі келтірмейді.

55. Қарауында сыртқы жарықтандыру құрылғылары бар ұйымдар олардың техникалық жарамды жай-күйін қамтамасыз етеді, онда сандық және сапалық көрсеткіштер осындай орындарды жарықтандыру бойынша берілген параметрлерге сәйкес келеді, түнгі уақытта сыртқы жарықтандыру құрылғыларын уақтылы қосу және ажырату және үздіксіз жұмыс істейді.

56. Сыртқы жарықтандыру объектілерінің немесе сыртқы жарықтандыру құралдарымен жабдықталған объектілердің меншік иелері, сондай-ақ сыртқы жарықтандыру объектілеріне (құралдарына) қызмет көрсететін ұйымдар:

1) көшелердің, жолдардың тиісті жарықтандырылуын, тіректер мен шамдардың, жарықтандыру қондырғыларының сапасын қадағалайды. Бұзылған немесе бүлінген кезде уақтылы жөндеу және сырлау жүргізеді;

2) Астана қаласында белгіленген тәртіпке сәйкес жарықтандырудың қосылуын және ажыратылуын қадағалайды;

3) сыртқы жарықтандыру шамдарын уақтылы ауыстыруға;

4) ортақ пайдаланылатын орындарды жарықтандыруға қажеттілікке қарай автоматты қосу және/немесе ажырату құрылғыларын қамтамасыз етеді;

5) тәуліктің қараңғы уақытында құрылыстар мен көшелердің көрсеткіштерін, үйлердің, қасбеттердің, кіреберістердің, өрт шығу жолдарының, баспалдақ торының әрбір алаңының сыртқы жарықтандырылуын қамтамасыз етеді (табиғи жарығы жоқ баспалдақтар тәулік ішінде жарықтандырылады).

57. Жалпы пайдалану орындарындағы көшелердегі жұмыс істемейтін шамдардың саны олардың жалпы санының он пайызынан аспауға тиіс, бұл ретте жұмыс істемейтін шамдардың қатарынан, бірінен соң бірі орналасуына жол берілмейді.

58. Тұрғын үйлердің кіреберістерінің сыртқы жарықтандыру құрылғыларын, сәулеттік-көркемдік жарықтандыру жүйелерін, жарнаманы қосу және ажырату көшелердің сыртқы жарықтандыру жұмысы режимінде жүргізіледі.

59. Электр сымдарының үзілуіне немесе тіректердің зақымдалуына байланысты сыртқы жарықтандыру құрылғыларының жұмысындағы бұзушылықтарды жиырма төрт сағат ішінде анықталғаннан кейін дереу жою керек. Қасақана және/немесе авариялық бұзушылық салдарынан тіректер бүлінген жағдайда, қалпына келтіру көше жарығының жұмысында бұзушылыққа жол берген кінәлі тараптың есебінен жүргізіледі.

60. Төтенше жағдай (дауылды жел, қар жаууы, табиғи сипаттағы басқа да төтенше жағдайлар) салдарынан көше жарығы бүлінген, бұзылған жағдайда, қалпына келтіру көше жарығын күтіп ұстауды және/немесе пайдалануды жүзеге асыратын ұйымның (кәсіпорынның) есебінен жиырма төрт сағат ішінде анықталғаннан кейін дереу жүзеге асырылады.

61. Құлаған жарықтандыру тіректерін әкетуді желілік құрылыстарды пайдаланатын тұлға көше жарығын ұстауды және/немесе пайдалануды жүзеге асыратын ұйымның (кәсіпорынның) есебінен табылған (бөлшектелген) кезден бастап үш тәулік ішінде жүзеге асырады.

6-параграф. Нөсерлі кәріз желілерін, қарау және нөсер құдықтарын, су бұру құрылыстарын күтіп ұстау

62. Нөсерлі кәріз коллекторларының күзет аймағы шегінде пайдаланушы ұйыммен және өзге де органдармен жазбаша келісімінсіз:

1) жер жұмыстарын жүргізуге;

2) нөсерлі кәріз желілерін бүлдіруге, су қабылдау люктерін сындыруға немесе бұзуға;

3) құрылысты жүзеге асыруға, сауда, шаруашылық және тұрмыстық құрылыстарды орнатуға;

4) өнеркәсіптік, коммуналдық, сұйық қалдықтарды, қоқыстарды және өзге де материалдарды тастауға жол берілмейді.

63. Қалада нөсерлі кәріздің магистральдық және орамшілік желілерін пайдалану мамандандырылған ұйымдармен жасалған шарттар негізінде жүзеге асырылады.

64. Дауыл кәрізінің ведомстволық желілерін пайдалану тиісті ұйымдардың қаражаты есебінен жүргізіледі.

65. Көшелерді, ғимараттарды, құрылыстарды су басуға, су құбыры, кәріз, нөсер құрылғыларының, жүйелердің, желілер мен құрылыстардың ақаулығы салдарынан судың ағып кетуінен мұздың пайда болуына, сондай-ақ көгалдарға, тротуарларға, көшелер мен аула аумақтарына суды ағызуға, соруға немесе ағызуға жол берілмейді.

66. Желілердің теңгерім ұстаушысы көшелерді су басуға жол бермеу мақсатында тоқсан сайын желілерге мониторинг жүргізеді.

67. Жаңбыр қабылдайтын құдықтардың торлары үнемі тазартылған күйде болады. Олардың өткізу қабілетін шектейтін торлар мен құдықтардың бітелуіне, құйылуына жол берілмейді. Нөсерлі кәріздің қарау және жаңбыр қабылдау құдықтарын профилактикалық тексеру және оларды тазарту жылына кемінде екі рет жүргізіледі.

68. Инженерлік желілердегі жоспарлы жұмыстар кезінде кәріз ағындарын төгу жақын маңдағы фекальды кәріз құдықтарына, су құбыры суына және жылу желілерінен су – нөсер кәрізіне (ол болған кезде) жүргізіледі. Жолға су ағызуға жол берілмейді.

69. Ағып кетудің салдарын жою күштермен және зақымдалған инженерлік желілердің иелері есебінен жүзеге асырылады.

70. Нөсерлі кәріз желілерінің жарамды техникалық жай-күйін (оның ішінде люктердің, торлардың уақтылы жабылуын) пайдаланушы ұйым қамтамасыз етеді.

7-параграф. Бау-бақша жиһаздарын, бау-бақша жабдықтарын, мүсіндерді және шағын сәулеттік нысандарын ұстау

71. Бау-бақша жиһазы, бау-бақша жабдықтары, мүсін және шағын сәулеттік нысандары, оның ішінде субұрқақтар, саябақ павильондары, беседкалар, көпірлер, қоршаулар, қақпалар, шатырлар, гүл құмыралары таза және жарамды күйде болады және өз мақсатына сәйкес жұмыс істеуі тиіс.

72. Көктем-жаз кезеңінде шағын сәулеттік нысандарын жоспарлы тексеру, оларды ескі бояудан, тоттан тазарту, жуу, бояу, сондай-ақ сынған элементтерді ауыстыру жүргізіледі.

73. Гүл вазалары мен урналарды тиісті жағдайда ұстау үшін:

1) зақымдалған элементтерді жөндеу;

2) дақтар мен кірді кетіру;

3) қоқыстарды, солған гүлшоғырлар мен гүлдерді, кептірілген жапырақтарды алып тастау тиісті жағдайда қамтамасыз етіледі.

74. Қоршаулар (металл торлар) тиісті техникалық жағдайда ұсталады, ақаулар болған кезде жылына бір рет ескі жабыннан тазартылады және бояу жүргізіледі.

75. Қыс мезгілінде бау-бақша жиһазының элементтері, бау-бақша жабдықтары, мүсіндер мен шағын сәулеттік нысандар, сондай-ақ оларға жақындау қар мен мұздан тазартылады.

76. Субұрқақтар жұмыс істеп тұрған кезеңде су бетін қоқыстан тазарту күн сайын жүргізіледі.

77. Субұрқақтарда шомылуға жол берілмейді.

78. Күзгі-қысқы кезеңде субұрқақтардың жұмысы тоқтатылады және көктемгі-жазғы кезеңде оның тұрақты жұмысы үшін субұрқақты іске қосу уақытын қысқарту мақсатында оның бетін жабу, бекіту арматурасын тексеру, сорғы жабдығын бөлшектеу және басқа да жұмыстар арқылы консервациялау жүргізіледі.

8-параграф. Уақытша құрылыстарды ұстау

79. Уақытша құрылыстарды орнату және пайдалану сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес жүзеге асырылады.

80. Уақытша құрылысты жинағаннан кейін оның иесі бұрын уақытша құрылыста болған жер учаскесін қалпына келтіреді және абаттандырады. Қажет болған жағдайда қоқыстардан тазартады және бұрын алынған учаскені қалпына келтіреді.

81. Уақытша құрылыстардың меншік иелері болып табылатын заңды және жеке тұлғалар:

1) оларды жөндеу және бояу жұмыстарын жүргізеді. Жөндеу жобалық құжаттамада айқындалған сыртқы түрі мен түс шешімінің сақталуын ескере отырып жүргізіледі;

2) іргелес аумақта жасыл екпелердің, көгалдардың, шекаралық тастың сақталуын қадағалайды;

3) уақытша құрылыстардың жанына қоқыс урналарын орнатады, қоқыс урналарын қажетіне қарай күн ішінде, бірақ тәулігіне кемінде бір рет тазартады.

82. Уақытша құрылыстардың меншік иелері болып табылатын заңды және жеке тұлғаларға:

1) уақытша құрылыстарға жобаларда көзделмеген күнқағарларды, шатырларды және өзге де құрылымдарды тұрғызуға;

2) күрделі емес объектілерде және олардың шатырларында тұрмыстық және өндірістік сипаттағы ыдыстарды, тауарларды, бөлшектерді, өзге де заттарды жинауға, сондай-ақ сауда жүзеге асырылатын, тұрмыстық қызметтер мен қоғамдық тамақтандыру қызметтері көрсетілетін күрделі емес объектілерді қойма мақсаттарына пайдалануға;

3) уақытша құрылыстар арасындағы өртке қарсы алшақтықтарды жабдықпен, қалдықтармен үйіп тастауға;

4) құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде өту орындарын ескерту белгілерімен қамтамасыз етуге жол берілмейді.

9-параграф. Құрылыс жұмыстарын жүргізу орындарын ұстау

83. Егер құрылыс мердігерлік шартында өзгеше көзделмесе, елдімекен аумағын абаттандыру саласындағы нормалар мен талаптарды сақтау бөлігінде құрылыс алаңдарын күтіп ұстауды, құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін абаттандыруды қалпына келтіруді тапсырыс беруші қамтамасыз етеді.

84. Құрылыс алаңдарын күтіп ұстау кезінде аумақты абаттандыру саласындағы нормалар мен талаптарды сақтау бөлігінде:

1) құрылыс алаңының қоршауын таза және жарамды күйде ұстау, мыжылған, ойықтың, жарықшақтың болмауын қамтамасыз етуге;

2) құрылыс алаңынан асфальтбетон жабыны бар жолға дейін қатты жабыны бар кірме жолдарды жабдықтауға;

3) құрылыс алаңына іргелес жалпыға ортақ пайдаланылатын аумақты пайдаланған жағдайда, осы аумақта орналасқан жол жамылғысының, тротуарлардың, қолданыстағы сыртқы жарықтандыру желілерінің, жасыл желектердің және шағын сәулет нысандарының сақталуын қамтамасыз етуге міндетті.

85. Құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін, егер құрылыс мердігерлік шартында өзгеше көзделмесе, құрылыс жұмыстарын жүргізу нәтижесінде бұзылған және жалпы пайдалану орындарында орналасқан жол жабындарын, тротуарларды, абаттандыру элементтерін тапсырыс беруші қалпына келтіруге тиіс.

Жер жұмыстары басталғанға дейін күнтізбелік үш күннен кешіктірмей және аяқталғаннан кейін, оның ішінде инженерлік коммуникацияларды төсеу кезінде жұмыстарды жүргізуші Астана қаласы әкімінің тиісті аппаратына қалалық аумақты ашу және құрылыс жұмыстарының аяқталғаны туралы жазбаша хабарлайды.

86. Топырақты, қоқысты, сусымалы құрылыс материалдарын, жеңіл ыдысты, жапырақтарды, шөпті, ағаштарды жолдардың ластануын болдырмайтын брезентпен немесе басқа материалмен жабусыз тасымалдауға, сондай-ақ құрылыс қоспалары мен ерітінділерін (оның ішінде цемент-күм ерітіндісін, әктас, бетон қоспаларын) жолға, тротуарға, жол жиегіне немесе жолға іргелес көгал жолағына төгілу мүмкіндігін болдырмайтын шаралар қолданбай тасымалдауға жол берілмейді.

10-параграф. Киім-кешек жаю, балалар және спорт алаңдарын ұстау

87. Балалар және спорт алаңдары:

1) жаз уақытта тегіс емес жергілерге күм себу арқылы үстінгі бетінің жоспарлануы бар;

2) үнемі сыпырылады;

3) қыста қардан тазартылады;

4) тиісті техникалық жағдайда ұсталады және боялады.

88. Балалар мен спорт алаңындағы қоршаулар мен құрылыстарды бояу жылына кемінде бір рет жүргізілуі керек.

89. Аулаларды, көппәтерлі тұрғын үйлерді абаттандыру бойынша жұмыстар аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде сақтауды мүлік иелері бірлестігінің төрағасы немесе жай серіктестіктің сенім білдірілген адамы не көппәтерлі тұрғын үйді басқарушының немесе басқарушы компанияның сенімхаты негізінде қамтамасыз етеді және одан әрі ағымдағы күтіп-ұстау, сондай-ақ көктемгі-жазғы кезеңде киім-кешек, спорт және балалар алаңдарын шағын сәулет нысандарын (орындықтар, урналар және т.б.) жыл сайынғы жөндеу жүзеге асырылады.

90. Кондоминиум объектісінің құрамына кіретін балалар және спорт алаңдарын күтіп - ұстауды және олардағы қауіпсіздікті кондоминиум объектісі мүлкінің меншік иелері қамтамасыз етеді.

91. Балалар алаңдарын қайта құру кезінде жарақаттануды болдырмау үшін алаңның аумағындағы шығыңқы тамырларды немесе салбырап тұрған төмен бұтақтарды, жер бетінен жоғары орналасқан ескі, кесілген жабдықтардың (тіректер, іргетастар) қалдықтарын, жерге көмілмеген металл секіргіштерді (әдетте турниктер мен бұрылыстарда) дереу алып тастау қажет.

Қайта құру, ауыстыру, жөндеу кезінде ұқсас жабдыққа ауыстыруға жол беріледі. Іргелес аумақтарды реконструкциялау кезінде балалар алаңдары жұмыс жүргізу және құрылыс материалдарын сақтау орындарынан оқшауланады.

92. Кондоминиум объектісін басқару органы немесе тұрғын үйді басқарудың өзге де органы 15 сәуір мен 15 қазан аралығындағы кезеңде ғимараттың, кондоминиум объектісінің және қолданыстағы басқару нысанындағы атқарушы органның мүлкінің меншік иелерімен келісім бойынша кемінде бір рет балалар алаңдарының құмсалғыштарын жаңа құммен толтыруды жүзеге асырады.

11-параграф. Контейнерлік алаңдарды күтіп-ұстау

93. Контейнерлік алаңдар – қатты тұрмыстық және коммуналдық қалдықтарды жинауға арналған контейнерлер орналастырылатын қалдықтарды жинақтауға арналған арнайы алаңдар. Қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауды жүзеге асыратын мамандандырылған көлікке арналған кірме жолдары бар көмілген контейнерлер аумақ бойынша қоқыстың ұшып кетуіне жол бермейтін етіп жоспарланады және орнатылады.

94. Контейнерлік алаңдар – эстетикалық тұрғыдан орындалған және қалдықтарды жою мерзімдері, осы жұмысты орындайтын ұйымның атауы және алаңды күтіп - ұстау және қатты тұрмыстық қалдықтарды уақтылы жою бойынша сапалы және уақтылы жұмыс істеуге жауапты тұлғаның байланыстары туралы мәліметтер бар.

95. Заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер контейнерлік алаңдарды Қазақстан Республикасының заңнамасы шеңберінде бекітілген эскиздік жобаға сәйкес орналастырады.

96. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған контейнерлер мен көмілген контейнерлерге арналған алаңдарды ұстау және санитариялық жай-күйін қатты

тұрмыстық қалдықтарды әкету жөніндегі қызмет көрсететін ұйым, қоқыс шығаратын компаниялар іргелес аумақты ескере отырып қамтамасыз етеді.

97. Коммуналдық қалдықтарды жинауды және тасымалдауды жүзеге асыратын қоқыс шығарушы ұйымдар:

1) оларды уақтылы жөндеуді және одан әрі пайдалануға жарамсыз контейнерлерді ауыстыруды жүргізеді;

2) контейнерлік алаңдарды және оларға іргелес аумақтарды тиісті санитариялық күтіп-ұстауды қамтамасыз етеді, оларды кемінде күнтізбелік он күнде бір рет (жаз мезгілінде апта сайын) жүргізу қажет;

3) контейнерлерді өңдеу орындарын тазартуға, жууға және дезинфекциялауға арналған қондырғылармен, ыстық және суық су жеткізумен, ұйымдастырылған ағынмен жабдықтайды;

4) "құрғақ" және "дымқыл" фракция бойынша қоқысты бөлек жинауды қамтамасыз етеді (қабылданатын шикізатты сипаттайтын контейнерлердің сыртқы қабырғаларындағы жапсырмалар (сары – қағаз, картон, шыны, пластик; жасыл – тамақ қалдықтары; металл – қоршаған ортаны қорғау және табиғат пайдалану саласындағы мемлекеттік мекеменің келісімі бойынша);

5) контейнерлік алаңнан және оған іргелес аумақтан екі метр радиуста қоқыс таситын көлікке контейнерлерден түсіру кезінде төгілген өндіріс және тұтыну қалдықтарын алып тастайды.

98. Іргелес аумақтағы заңды тұлғалар мен өзге де шаруашылық жүргізуші субъектілер мынадай талаптарды жүзеге асырады:

1) контейнерлік алаңдарды, оларға кіреберістер мен кірме жолдарды қатты жабынмен қамтамасыз етеді;

2) контейнерлік алаңдарды іргелес аумақтарға қоқыстың таралуын болдырмайтын үздіксіз қоршаумен қамтамасыз етеді;

3) тұрмыстық қалдықтарды контейнерлерде жағуға жол бермейді;

4) мамандандырылған автокөліктің жұмысы мен халықтың пайдалануы үшін қалыпты жағдай жасау мақсатында қыс мезгілінде контейнерлік алаңдарға кіреберістер мен кірме жолдарды қардан және мұздан тазартуды қамтамасыз етеді.

12-параграф. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңдарды ұстау

99. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңдар шағын ауданның және тұрғын ауданның жасыл желектерден бос жерлерінің аумақтарында орналастырылады.

100. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңның аумағындағы абаттандыру элементтерінің тізбесіне мыналар жатады: әр түрлі жабындар, қоршаулар (биіктігі кемінде 1,8 метр), орындықтар, урналар, жарықтандыру және ақпараттық жабдықтар.

101. Алаң аумағында алаңды пайдалану қағидалары бар ақпараттық стенд көзделеді

13-параграф. Автотұрақтар аумағын күтіп - ұстау

102. Астана қаласының аумағында автотұрақтардың мынадай түрлері көзделеді: автокөліктерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді сақтау, көше (жүру бөлігінде таңбамен белгіленген тұрақ түрінде), көшеден тыс ("қалта" және жүру бөлігінен шегініс түрінде).

103. Жалпыға ортақ пайдаланылатын орындар мен аула аумақтарын жоспарлау кезінде қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелерін реттейтін уәкілетті органның келісімі бойынша көлік құралдарын тұраққа қоюға мүмкіндік бермейтін физикалық кедергілерді (боллардтарды) көздеу қажет.

104. Орамшілік және аулаішілік жолдарда темірбетон блоктарын, бағаналарды, қоршауларды және басқа да құрылыстарды өз бетінше орнатуға жол берілмейді.

105. Үй маңындағы аумақтарда рұқсат етілмейді:

1) осы мақсаттар үшін көзделмеген орындарда, сондай-ақ тротуарларда, балалар ойын алаңдарында, абаттандыру орындарында және жасыл желектері бар учаскелерде, контейнерлік алаңдар мен оларға іргелес аумақтарда көлік құралдарын тоқтату және тұраққа қою;

2) бөлшектелген көлік құралдарының тұрағы.

106. Үй маңындағы аумақтарда халықтың мобильділігі төмен топтары үшін нормаларға сәйкес белгілермен белгіленген тұрақ орындары орналастырылуы тиіс.

14-параграф. Инженерлік коммуникацияларды абаттандыру бойынша жұмыстар жүргізу

107. Мердігердің (бас мердігердің) кінәсінен жүзеге асырылған автокөлік жолдарының конструктивтік элементтері мен жабындарының, автокөлік жолдарын жайластыру элементтері мен объектілерінің, жол жүрісін ұйымдастырудың техникалық құралдарының, көгалдандыру мен абаттандыру элементтерінің барлық зақымдануларын өздері толық көлемде жояды.

108. Мердігер (бас мердігер) жұмыстар жүргізілетін орынды қоршайды, құрылыс (реконструкциялау, жөндеу, күрделі жөндеу) объектісі туралы мәліметтер, тапсырыс беруші мен мердігердің атауы, жұмыстарды жүргізуге жауапты лауазымды адамның тегі, оның қызметтік телефонының нөмірі, жұмыстарды жүргізу мерзімдері көрсетілетін ақпараттық қалқандарды белгілейді.

109. Инженерлік коммуникацияларды реконструкциялау және жөндеу жөніндегі жұмыстар немесе топырақ пен қатты жабындарды ашуға байланысты жұмыстар, сондай-ақ авариялық жұмыстар аяқталғаннан кейін оларды жүргізу кезінде бұзылған абаттандырудың барлық элементтерін мердігер (бас мердігер) қалпына келтіруге тиіс.

110. Автокөлік жолдарының жол жабыны автокөлік жолдары жөніндегі уәкілетті мемлекеттік орган бекітетін автокөлік жолдары саласындағы нормативтік-техникалық құжаттардың талаптарына сәйкес қалпына келтіріледі.

111. Абаттандырудың құрылымдық элементтері бүлінген жағдайда қалпына келтіру шағын сәулет нысандарын, инженерлік коммуникацияларды қоса алғанда, құрылымды бүлдірген тараптың есебінен жүзеге асырылады. Инженерлік коммуникацияларды қоспағанда, жою мерзімі жетпіс екі сағаттан аспайды, қалпына келтіру мерзімі он екі сағатты құрайды.

4-тарау. Астана қаласының аумақтарын абаттандыру жөніндегі жұмыстардың тәртібі

1-параграф. Астана қаласының аумағын жинау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

112. Күнтізбелік жыл бойы Астана қаласының аумақтарын күтіп-ұстау және жинау жөніндегі жұмыстардың бағыты өңірдің климаттық жағдайларына байланысты маусымдық сипатта болады.

113. Уақытша құрылыстарды қоса алғанда, ғимараттардың (олардағы үй - жайлардың), құрылыстардың меншік иелері болып табылатын, сондай-ақ меншік құқығындағы жер учаскелерін немесе кондоминиум объектісінің тіркелген жер учаскесін иеленетін жеке және заңды тұлғалар үй жанындағы және іргелес аумақтарды жинауды дербес немесе аумақтарды абаттандыруға қатысушыларды тарту арқылы өз қаражаты есебінен жүзеге асырады.

114. Тұрғын үйлерде тұратын жеке тұлғалар бекітілген тарифтерге сәйкес қалдықтарды тасымалдау үшін қызметтерге ақы төлейді.

115. Қызметін тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда (құрылыстарда) жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлер Астана қаласының жергілікті атқарушы органы айқындайтын "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Рұқсаттар мен хабарламалар тізіліміне енгізілген қалдықтарды басқару саласындағы кәсіпкерлік субъектілерімен қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауға шарт жасасады.

116. Астана қаласының аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарын санкцияланбаған орындарға жинауға және орналастыруға жол берілмейді.

117. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын рұқсат етілмеген орындарға орналастырған адамдар өз есебінен осы аумақты жинауды және тазалауды, ал қажет болған жағдайда - жер учаскесін рекультивациялауды жүргізеді.

118. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын рұқсат етілмеген қоқыс үйінділеріне орналастырған адамдарды анықтау мүмкін болмаған жағдайда, өндіріс және тұтыну қалдықтарын жою және қоқыс үйінділерінің аумақтарын рекультивациялау осы аумақты жинауды қамтамасыз ететін тұлғалардың есебінен жүргізіледі;

119. Тұтыну қалдықтарын жинау және шығару Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 26341 болып тіркелген) бекітілген коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

120. Астана қаласының жалпы пайдалану орындарының аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарын, атап айтқанда қатты тұрмыстық қалдықтарды, ыдыстарды, өндірістік, тұрмыстық және қауіпті қалдықтарды жағуға жол берілмейді.

121. Коммуналдық қалдықтарды көппәтерлі тұрғын үйлерден, жеке тұрғын үйлерден, сауда және қоғамдық тамақтану, мәдениет ұйымдарынан, балалар және емдеу мекемелерінен әкетуді меншік иелері, аталған ұйымдар немесе Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес қалдықтарды әкетуді жүзеге асыратын ұйыммен шарт бойынша жүзеге асырады.

122. Табиғатты пайдалану саласындағы уәкілетті орган атынан жергілікті атқарушы орган:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасына және қағидаларына сәйкес ұйымдардың контейнерлерін жөндеу және/немесе оларға қызмет көрсету жөніндегі мердігерлік ұйымдардың қызметін бақылауды, ұйымдастыруды және үйлестіруді жүзеге асырады;

2) халықта пайда болатын қалдықтарды жинау үшін белгіленетін құрамында сынабы бар қалдықтарға арналған контейнерлерді орнату мен оларға қызмет көрсетуді бақылауды жүзеге асырады;

3) тұрғын үйлерді басқару органдарының алаңдарды немесе контейнерлерді бүлдіруін, өз бетінше орнатуын (реконструкциялауын), көшіруін болдырмау жөнінде шаралар қабылдайды;

4) алаңға және контейнерлерге қатысты вандализм фактілері кезінде (бүліну, ұрлық және т.б.), сондай-ақ басқарушы компания өкілінің қатысуымен оқиға болған жерді қарау, құқыққа қайшы әрекетті тіркеу, залал сомасын белгілеу үшін құқық қорғау органдары қызметкерлерінің орнына келуін қамтамасыз етеді. Осыдан кейін ғана алаңның және/немесе контейнерлердің меншік иесі жөндеу-қалпына келтіру жұмыстарын ұйымдастырады;

5) заңнамаға сәйкес бекітілген тарифтерге сәйкес коммуналдық қалдықтарды және олардың қауіпті құрамдастарын басқару жөніндегі операциялардың ең төмен құнын белгілейді;

6) қалдықтарды орталықтандырылған әкетуді, бөлек жинауды, қайта өңдеуді, кәдеге жаратуды, залалсыздандыруды және көмуді жүзеге асыруды, мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын, Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қағидаларға сәйкес алаңдарды салу (реконструкциялау), жайластыру және т.б. жөніндегі іс-шараларды ұйымдастырады.

123. Құрылыс-монтаждау жұмыстары кезінде пайда болған қалдықтарды (өндірістік , құрылыс) әкету және кәдеге жарату осы жөндеуді жүргізген адамдар қолданыстағы заңнамаға сәйкес өз бетінше осы үшін арнайы бөлінген орындарға жүзеге асырылады.

124. Коммуналдық қалдықтарды шығаруды қоқыс шығарушы ұйымдар табиғат пайдалануды реттеу саласындағы жергілікті атқарушы органның құрылымдық бөлімшесі белгілеген бекітілген кестеге сәйкес мерзімдерде жүзеге асырады. Кестелер контейнерлік алаңдарда ілінеді.

125. Жөндеу кезінде пайда болған қалдықтарды уақытша сақтау орындарына және контейнерлік алаңдарға жинауға жол берілмейді.

126. Егер өзінің тұрмыстық және шаруашылық қызметін жер учаскесінде, тұрғын немесе тұрғын емес үй-жайда жалға алу шарты немесе меншік иесімен өзге келісім негізінде жүзеге асыратын қалдықтарды өндіруші қалдықтарды жинауды, әкетуді және кәдеге жаратуды өз бетінше ұйымдастырмаған жағдайда, осы қалдықтарды өндірушінің қалдықтарын жинау, әкету және кәдеге жарату жөніндегі міндеттерді жоғарыда аталған жылжымайтын мүлік объектілерінің меншік иесі жүзеге асырады.

127. Көшелердің, алаңдардың, скверлердің және басқа да қоғамдық орындардың өндіріс және тұтыну қалдықтарымен бітеліп қалуын болдырмау үшін қалдықтарды уақытша сақтауға арналған шағын көлемді ыдыстар (урналар, бактар) белгіленеді.

128. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын уақытша сақтауға арналған сыйымдылықтарды орнатуды, оларды күтіп-ұстауды және тазалауды тиісті аумақтарды жинауды жүзеге асыратын тұлғалар жүзеге асырады.

129. Урналар (бактар) жарамды күйде ұсталады, қоқыс жиналуына қарай тазартылады, бірақ айына кемінде бір рет жуылады және дезинфекцияланады.

130. Контейнерлік алаңнан және оған іргелес аумақтан қоқыс таситын көлікке контейнерлерден түсіру кезінде төгілген өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауды және әкетуді жүзеге асыратын ұйымның қызметкері дереу жүргізеді.

131. Автобус аялдамаларын жинауды және тазалауды міндетіне осы аялдамалар орналасқан көшелер мен жолдардың аумақтарын жинау кіретін ұйымдар жүргізеді.

132. Соңғы автобус аялдамаларын, диспетчерлік пункттердің аумақтарын жинау мен тазалауды осы объектілерді пайдаланатын ұйымдар қамтамасыз етеді.

133. Сауда объектілері орналасқан аялдамаларды жинау мен тазалауды, егер шартта өзгеше белгіленбесе, сауда объектілерінің иелері іргелес аумақтардың шекараларында жүзеге асырады.

134. Су жинайтын колонкаларды пайдалану және тиісті санитарлық-техникалық жай-күйінде ұстау, оның ішінде оларды қоқыстан, мұздан және қардан тазарту, сондай-ақ оларға қауіпсіз тәсілдерді қамтамасыз етуді колонкалары меншігінде болатын ұйым жүзеге асырады. Мұндай су жинайтын колонканың иесі болмаған жағдайда, мұзды жою жұмыстарын Астана қаласының коммуналдық қызметтері жүзеге асырады.

135. Базарлар аумағын және оларға іргелес аумақтарды тазалау және жинау жұмыстарын ұйымдастыру Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 4 тамыздағы № ҚР ДСМ-73 бұйрығымен бекітілген "Тамақ өнімдерінің көтерме және бөлшек сауда объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 23856 болып тіркелген) сәйкес жүргізіледі.

136. Көпірлерді, өткелдерді, жаяу жүргіншілер өткелдерін, виадуктарды, оларға іргелес аумақтарды тазалауды, сондай-ақ коллекторларды, нөсер кәріз құбырларын және жаңбыр қабылдайтын құдықтарды ұстауды осы объектілерге қызмет көрсететін ұйымдар жүргізеді.

137. Үйлер мен көшелер аумағының сыртына үйінділер мен қоқыстарды төгуге, өндіріс және тұтыну қалдықтарын көше жолдарына шығаруға жол берілмейді.

138. Сұйық тұрмыстық қалдықтарды арнайы көлігі бар ұйымдар шарт бойынша әкетуі қажет.

139. Ауалардан жер үсті және жер асты суларын бұруға арналған арықтарды, науаларды, құбырларды, дренаждарды тазалау мен жинауды тиісті аумақтарды жинауға жауапты аумақтарды абаттандыруға қатысушылар жүргізеді.

140. Тротуарларға, көгалдарға, жолдың жүріс бөлігіне су төгуге жол берілмейді, ал авариялық жұмыстарды жүргізу кезінде суды ағызуға тек арнайы бұрмалар немесе шлангілер бойынша жақын маңдағы фекальды немесе нөсерлі кәріз құдықтарына коммуникация иелерінің келісімі бойынша және төгілген ағындарды су бұру жөніндегі жұмыстарға жұмсалған шығындарды өтей отырып рұқсат етіледі.

141. Елді мекен шегінде иеліктен шығару белдеуі шегінде өтетін теміржол жолдары (қазбалар мен үйінділердің беткейлері, өткелдер, жолдар арқылы өтетін өткелдер) осы құрылыстарды пайдаланатын теміржол ұйымдарының күштерімен және құралдарымен жиналады және ұсталады.

142. Электр беру желілерін, газ, су құбыры және жылу желілерін орналастыру және пайдалану үшін бөлінген аумақтарды жинау және тазалау көрсетілген электр беру желілері мен желілерін пайдаланатын ұйымдардың күштері мен құралдарымен жүзеге асырылады.

143. Бақылау құдықтарын, жерасты коммуникацияларын тазалау кезінде топырақ, қоқыс, кірлерсіз қалдықтар тазалау жұмыстарымен айналысатын ұйымдардың күшімен дереу әкетілетін арнайы ыдысқа салынады.

144. Жол қозғалысына кедергі келтіретін көшелерде тасталған заттарды жинауды тиісті аумақтарды жинауға жауапты аумақтарды абаттандыруға қатысушылар жүзеге асырады.

2-параграф. Көше аумақтарын жинау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

145. Қала аумағын жинау техникалық және санитарлық талаптарға сүйене отырып, күні бойы тазалық пен тәртіпті сақтай отырып, күн сайын жүргізіледі.

146. Үй маңындағы аумақтарды тазалау, негізінен, бекітілген тазалау кестесіне сәйкес жаяу жүргіншілер саны шамалы болған кезде таңертең және кешкі уақытта жүргізіледі.

147. Тазалау кезінде үй маңындағы аумақтардан, тротуарлардан және орамшілік жолдардан тазартылатын қоқыстарды жолға жылжытуға жол берілмейді.

148. Өрт не оларды пайдалану мерзімінің өтуі салдарынан жарамсыз болып қалған тұрғын үй құрылыстары, сарайлар және басқа да құрылыстар Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2021 жылғы 29 сәуірдегі № 202 бұйрығымен бекітілген объектілерді кейіннен кәдеге жарату (ғимараттар мен құрылыстарды бұзу) жөніндегі жұмыстар кешенін жүргізуге шешім беру қағидаларына сәйкес меншік иелері қоршаумен қоршалады, оларды бөлшектейді және қоқыстан тазартады (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22672 болып тіркелген).

149. Мұндай құрылыстарды тазалауды меншік иелері арнайы комиссия жарамсыз деп анықтаған сәттен бастап алты ай ішінде жүргізеді.

3-параграф. Қыс мезгілінде Астана қаласының аумағын жинау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

150. Қыс мезгілінде жолдар мен кіреберіс жолдарды жинау Қағидалардың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

151. Жиналатын қар Астана қаласы аудандары әкімдерінің аппараттары айқындайтын, осы мақсаттар үшін арнайы бөлінген орындарға әкетіледі.

152. Көшелерде және үй маңындағы аумақтарда жинау жұмыстарын жүргізу технологиясы мен режимдері ауа-райына қарамастан көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің кедергісіз қозғалысын қамтамасыз етеді.

153. Елдімекен аумағын қысқы жинаудың бірінші кезектегі іс шараларына мыналар жатады:

1) қарды тырмалау және сыпыру;

2) жолдардың жүріс бөлігін, көктайғаққа қарсы материалдарды жалпы пайдаланылатын аумақтарды өңдеу;

3) кейіннен әкету үшін қар білігін қалыптастыру;

4) қиылыстардағы, қоғамдық жолаушылар көлігі аялдамаларындағы, әкімшілік және қоғамдық ғимараттарға кіреберістердегі, орамшілік аумақтардан шығатын жерлердегі қар үйінділеріндегі жарылыстарды орындау.

154. Екінші кезектегі іс-шараларға мыналар жатады:

1) қарды алып тастау (шығару);

2) жүріс бөлігінен қарды алып тастағаннан кейін жолдың тартқыш бөлігін тазалау;

3) мұзды сындыру және қар-мұз түзілімдерін жинау.

155. Жолдардың жүріс бөлігіндегі қар тазалау жұмыстарын қар жауа бастағанда дереу бастау керек. Ұзақ қар мен боран кезінде қар тазалау және көктайғаққа қарсы материалдармен өңдеу циклдары қайталанып, жаяу жүргіншілер мен көлік құралдарының қозғалысын қамтамасыз етеді.

156. Көшелер, жолдар, тротуарлар қар жауғаннан кейін жетпіс екі сағат ішінде қардан және қар үйіндісінен толығымен тазартылады.

157. Қыс мезгілінде ғимараттардың, құрылыс объектілерінің, пандустардың, террастардың меншік иелері мен ғимараттардың (паркингтердің), тұрғын емес үй-жайлардың жалға алушылары өздерінің және іргелес аумақтарды қар мен мұздан уақтылы тазалауды ұйымдастыруы, оларды қар полигонына өз бетінше немесе ұйымдармен шарт бойынша әкетуді қамтамасыз етуі қажет.

158. Жолдардан, көшелерден және өтпелерден қарды шығару бірінші кезекте аялдама пункттерінен, жер үсті жаяу жүргіншілер өткелдерінен, көпірлер мен өтпелерден, адамдардың жаппай баратын орындарынан (оның ішінде ірі дүкендерден, базарлардан, қонақ үйлерден, вокзалдардан, театрлардан), медициналық мекемелердің және басқа да әлеуметтік мақсаттағы объектілердің аумағына кіреберістерден қар түскеннен кейін үш тәулік ішінде жүзеге асырылады.

159. Жолдарда, көшелерде және бір жақты көлік жүретін жолдарда жолдың салалық бөлігі қыс бойы қар мен мұздан борттық тасқа дейін үнемі тазаланады.

160. Қар ерігеннен кейін қарды уақытша жинайтын орындар қоқыстан тазартылады.

161. Қар жауған және көктайғақ кезінде Астана қаласының аумағындағы жалпыға ортақ пайдаланылатын тротуарлар мен басқа да жаяу жүргіншілер аймақтары қардан тазартылады, көктайғаққа қарсы материалдармен өңделеді. Тротуарлардың бүкіл аумағын өңдеуге арналған уақыт қар жауа бастағаннан бастап алты сағаттан аспайды.

Шағын сәулеттік нысандар, сондай-ақ олардың айналасындағы кеңістік пен оларға жақындау жерлер қар мен мұздан тазартылады.

162. Тротуарларда, жаяу жүргіншілер жолдарында және аялдама пункттерінде қар тазалау жұмыстары (механикаландырылған сыпыру және қолмен тазалау) қар жауғаннан кейін бірден басталады. Ұзақ қар жауған кезде жаяу жүргіншілер үшін қауіпсіздікті қамтамасыз ететін қар тазалау және көктайғаққа қарсы өңдеу циклдары қайталанады.

163. Көпір құрылыстарының тротуарлары мен баспалдақ жиектері жаңа жауған немесе тығыздалған қардан (қар-мұз түзілімдерінен) жабылғанға дейін толық ені бойынша тазартылады.

164. Қар жауған кезде көпір құрылыстарының тротуарлары мен баспалдақ жиектері көктайғаққа қарсы материалдармен өңделеді және жаяу жүргіншілердің қозғалысы үшін өткелдер тазартылады.

165. Люктердің, су құбыры және кәріз құдықтарының қақпақтары қардан, мұздан толық тазартылады және өрт гидранттарын жылдам пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз ететін күйде ұсталады.

166. Көпірлер, өтпелер, түсулер, көтерілулер, қиылыстар, жаяу жүргіншілер өткелдері, қоғамдық көлік аялдамаларының кіру қалталары, көшпелі автожолдар құм-тұз қоспасымен себіледі.

167. Химиялық реагенттерді қолданған кезде олардың таралуының белгіленген нормаларын сақтау қажет.

168. Тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыстардың, құрылымдардың шатырлары мен күнқағарларын қар мен мұздан тазарту қажеттілігіне қарай, бірақ айына кемінде бір рет жерге тастау жолымен жүргізіледі. Карниздерде, шатырларда, күнқағарларда, балкондарда, суағар құбырларында және тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыстардың өзге де шығыңқы конструкцияларында қар мен мұз өсінділерін жою жаяу жүргіншілерге қауіп төнген кезде уақтылы жүргізіледі, құрылыстарға, тұрғын үйлерге, ғимараттарға, жаяу жүргіншілер жолдарынан, өткелдерден, тротуарлардан төгілген қар мен мұз өсінділерін осы мақсаттар үшін арнайы бөлінген орындарға тәулік бойы әкетіліп отырады.

169. Еріген кезде қарды төгу дереу жүргізілуі керек.

170. Көппәтерлі тұрғын үйлердің шатырларын қардан және мұздан тазартуды ұйымдастыруды, қар мен мұз өсуін жоюды мүлік иелері бірлестігінің төрағасы немесе жай серіктестіктің сенім білдірілген адамы не көппәтерлі тұрғын үйді басқарушының немесе басқарушы компанияның сенімхаты негізінде дербес немесе өз қаражаты есебінен мамандандырылған ұйымдарды тарту арқылы жүзеге асырады.

171. Шатырларды, террастарды қар мен мұздан тазартуды ұйымдастыру, қар мен мұз өсінділерін жою, сондай-ақ жабық аумақтардан қарды жинау және қар мен мұзды шығару көппәтерлі тұрғын үйлердің, жеке тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыс объектілерінің, құрылыстардың меншік иелері өз бетінше немесе өз қаражаты есебінен мамандандырылған ұйымдарды тарту арқылы жүзеге асырылады.

Шатырларды қар мен мұздан тазарту жұмыстарын жүргізер алдында азаматтардың, осы жұмыстарды жүзеге асыратын адамдардың және көлік құралдарының қауіпсіздігін, сондай-ақ ағаштардың, бұталардың, көшедегі электр жарығының әуе желілерінің, ақпаратты орналастыру құралдарының, бағдаршам объектілерінің, жол белгілерінің, байланыс желілерінің және басқалардың, егер бұл объектілер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес белгіленген жағдайда сақталуын қамтамасыз ететін күзет іс-шараларын (қоршау, кезекшілік) жүргізу қажет объектілер.

172. Жалпы пайдаланымдағы аумақтарды жинау кезінде жасыл желектердің сақталуын және еріген сулардың ағуын қамтамасыз ету шартымен химиялық реагенттері жоқ қарды осы мақсаттар үшін алдын ала дайындалған алаңдарға уақытша жинауға жол беріледі.

173. Рұқсат етілмейді:

1) орамшілік, үй маңындағы аумақтардан, ұйымдардың, кәсіпорындардың, мекемелердің, құрылыс алаңдарының аумақтарынан тазартылатын қарды жолдардың, көшелер мен өткелдердің жүру бөлігіне жылжытуға немесе орын ауыстыруға;

2) ластанған қарды, сондай-ақ мұз чиптерін көгалдарға, гүлзарларға, бұталарға және жасыл желектері бар басқа да учаскелерге тасымалдауды және орнын ауыстыруды жүзеге асыруға;

3) ғимараттардың қабырғаларына және жылу желілерінің трассаларына қар жинау.

174. Орамшілік өтпелер мен үй маңындағы аумақтарды жинау кезінде бірінші кезекте жаяу жүргіншілер жолдары, аулаларға өтетін жолдар және өндіріс пен тұтыну қалдықтарын жинауға арналған контейнерлерді орналастыру орындарына кіреберістер тазаланады.

Тұрғын үйлердің аумақтарын орамшілік тазалау кестеге сәйкес жүргізіледі.

Мердігер ұйымдардың басшылары қызмет көрсететін ұйымдардың басшыларын, мүлік иелері бірлестігінің төрағаларын немесе жай серіктестіктің сенім білдірілген адамдарын не көппәтерлі тұрғын үйлерді басқарушылардың сенімхаты негізінде немесе басқарушы компанияларды және өзге де аралас жер пайдаланушыларды тұрғын үйлердің орамшілік аумақтарын жинау кестесі туралы дербес хабардар етеді.

175. Аулалар мен орамшілік өткелдерден жиналатын қар үй жанындағы және орамшілік аумақтарда көлік құралдарының өтуі және азаматтардың өтуі үшін бос орындар қалатындай етіп жиналады, бұл ретте жасыл желектердің бүлінуіне жол берілмейді. Қар жинауға арналған алаңдар алдын ала дайындалады. Бұл учаскелерден еріген суды нөсерлі кәріз желісіне бұру қамтамасыз етіледі. Мұндай алаңдарды ұйымдастыру мүмкіндігі болмаған жағдайда қар шығарылады.

176. Қар ерігеннен кейін тротуарларды, орамшілік, үй жанындағы және іргелес аумақтарды, жалпы пайдаланылатын орындардың аумақтарын қыс мезгілінде пайда болған ластанудан тазарту жүргізіледі.

177. Күзгі-қысқы тазалау кезеңі Астана қаласы әкімдігінің коммуналдық шаруашылық саласындағы уәкілетті мемлекеттік мекемесінің шешімі бойынша климаттық жағдайларға байланысты жыл сайын белгіленеді. Бұл ретте күзгі-қысқы тазалау жұмыстарын жүргізу мерзімдері өзгеруі мүмкін.

4-параграф. Жазғы кезеңде Астана қаласының аумағын жинау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

178. Тазалау бойынша негізгі іс-шараларды орындау кезеңділігі ауа райы жағдайлары мен көшелердің (санаттардың) маңыздылығын ескере отырып реттеледі.

179. Жазғы жинау кезеңінде келесі жұмыс түрлері жүргізіледі:

1) жолдардың, тротуарлардың, үй маңындағы аумақтардың жүру бөлігін сыпыру, жуу және суару;

2) кірден тазарту, қоршаулар мен шекаралық тасты жуу, сырлау;

3) жолдың салалық бөлігін тазарту;

4) көгалдарды, гүл бақшалары мен гүлзарларды қоқыстардан, бұтақтардан, жапырақтардан, құрғақ шөптерден, өңсіз гүлшоғырлар мен құмнан тазарту;

5) қоқысты санкцияланған жинау, залалсыздандыру және кәдеге жарату орындарына әкету;

6) жеке құрылыс үйлеріне іргелес аумақтарды қоса алғанда, үй маңындағы аумақтардан қоқыс жинау;

7) шөп шабу.

180. Жапырақ құлау кезеңінде құлаған жапырақтарды жолдардың жүріс бөлігінен, жалпыға ортақ пайдаланылатын орындардан, іргелес, үй маңындағы аумақтардан тырмалау және әкету жүргізіледі. Ағаштар мен бұталардың кесек бөлігіне жапырақтарды тырмалауға жол берілмейді.

181. Қалалық аумақтарды сыпыру жүргізіледі:

1) тротуарлар – күн сайын күн ішінде ластанудың жиналуына қарай;

2) үй маңындағы аумақтар – күн сайын күн ішінде қажеттілігіне қарай;

3) тазалықты қамтамасыз ету қажеттілігі ескеріле отырып, ластанудың жинақталуына қарай – өзге де аумақтарды, оның ішінде жалпы пайдаланылатын орындардың, іргелес аумақтардың аумақтарын қамтуға тиіс.

182. Жүріс бөлігін, тротуарларды, кірме жолдарды, үй маңындағы аумақты суару жүргізіледі:

1) ауа температурасы 25 градустан жоғары (Цельсий бойынша) ыстық ауа-райында микроклиматты жақсарту үшін;

2) қажет болған жағдайда шаңды азайту үшін.

183. Аялдама пункттері топырақ-құмды шөгінділерден, түрлі қоқыстардан толығымен тазартылады және жуылады. Тазалау жаяу жүргіншілердің ең аз қозғалысы және жолаушылардың ең аз жиналуы сағаттарында жүргізіледі.

184. Темірбетон блоктарынан жасалған бөлу жолақтары бүкіл бетіндегі құмнан, кірден және ұсақ қоқыстардан тазартылады. Көгалдар түрінде жасалған бөлу жолақтары қоқыстардан тазартылады.

185. Металл қоршаулар, жол белгілері мен көрсеткіштер жуылады.

186. Жаңбыр суының тоқырауын болдырмау үшін люктердің қақпақтары мен жаңбыр қабылдайтын құдықтардың келте құбырлары сметадан және басқа да ластанулардан үнемі тазартылады.

187. Шөп шабу кейіннен әкетумен жүргізіледі.

188. Жапырақ құлау кезеңінде құлаған жапырақтар уақтылы алынып тасталады және арнайы бөлінген жерлерге немесе компосттау алаңдарына шығарылады.

189. Жазғы тазалауды жүргізу кезінде рұқсат етілмейді:

1) жасыл екпелерге, инженерлік желілердің қарау құдықтарына, өзендер мен су айдындарына, жолдардың жүріс бөлігіне және тротуарларға қоқыс тастауға;

2) жүру бөлігін жуу кезінде тротуарлар мен көгалдарға су ағынымен сметалар мен қоқыстарды қағып тастауға;

3) карантиндік зиянкестермен және аурулармен залалданған өсімдіктердің бөліктерін кесуді және ұйымдасқан түрде өртеуді қоспағанда, от жағуға және қоқыстарды, жапырақтарды, ыдыстарды, өндіріс және тұтыну қалдықтарын өртеуге;

4) су құбыры, кәріз және жылу желілеріндегі аварияларды жою кезінде жүру бөлігіне су айдау.